

SYNKRON

1:2009

NFF

magasin for fleksibel utdanning

Reelle muligheter for livslang læring

side 4

Guttedrømmen på nett!

side 8

Hvordan vinne i sterk konkurranse?

side 10

«Læringsrommet»

side 11

SYNKRON utgis av Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning (NFF). Det formidler stoff om voksnes læring med vekt på fjernundervisning og fleksible læringsformer. Vi har som mål å gi plass til aktuelle problemstillinger, nyvinninger og meningsbrytninger. Mye vil ha norsk for tegn, men vi legger også vekt på å få med europeiske og internasjonale erfaringer på feltet.

ANSVARLIG REDAKTØR:
Torhild Slåtto, NFF
slaatto@nade.nff.no
Redaktør:
Jakob Sletten, NFF
sletten@nade-nff.no

REDAKSJONSUTVALG:
Anne Rønning NKS,
Tom Erik Holteng
Høgskolen i Bodø,
Grete Jamissen
Høgskolen i Oslo,
Torunn Gjelsvik BI

GRAFISK DESIGN:
Signatur AS
www.signatur.no

TAKK til alle som har bidratt med stoff og bilder til denne utgaven av SYNKRON!

ADRESSE:
Norsk Forbund for
Fjernundervisning og
fleksibel utdanning
Lilleakerveien 23,
0283 Oslo
Tlf. 22 51 04 80
Faks 22 51 04 81
E-post:
nade@nade-nff.no
Web: www.nade-nff.no

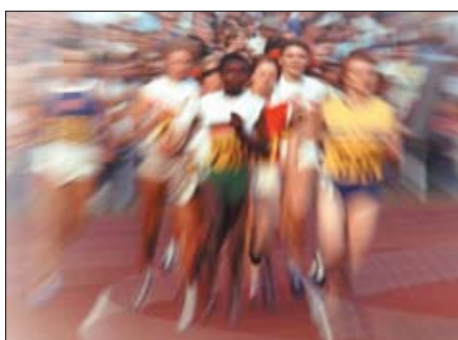
FORUM 1:2009

Guttedrømmen på nett

Mange av oss har nok en eller gang hatt et ønske om å bli pilot, men det ble med drømmen. Men hva gjør du når du ikke klarer å legge fra deg guttedrømmen?

side 8

Hvordan vinne i sterk konkurranse?

Høgskolen i Bodø (HIBO) har fått 950 000 i støtte fra Norgesuniversitetet til sitt spillprosjekt, og tilsagn om ytterligere 300 000 i 2010. Hva gjorde vårt prosjekt så spesielt?

side 10

Innhold FORUM nr 1:2009

Leder	3
Reelle muligheter for livslang læring	4
Kompetansedrevet læring	6
Learning and Teaching in a Digital World - Latina	7
Guttedrømmen på nett	8
Hvordan vinne i sterk konkurranse	10
Struktur, veiledning og sosial støtte gir suksess i Læringsrommet Access 2010	11
Fransk-norsk kartlegging av læreres IKT-bruk	13
Nordic Knowledge on the Web	14
Høgskolen i Oslo som partner i det regionale innovasjonsarbeidet	15

Ny lov – mer utdanning for voksne!

Behovet for satsing på kompetanseutvikling er enda større i en tid med økende arbeidsledighet, slår utdanningskomiteen i Stortinget fast. Det er noen hvite felter på kartet over utdanning hos den voksne befolkningen, og dette kommer særlig godt til syne når arbeidsmarkedet blir tøffere. Dessuten, skremmende mange unge faller ut av videregående skole, til tross for at forskere sier at utdanning blir stadig viktigere framover. Samlet sett betyr dette at vi har et stort antall voksne nordmenn som trenger utdanning på alle nivåer, både unge voksne og godt voksne.

Nettskoler som er godkjent etter § 13 i loven, og fellesorgan for disse, kan få statstilskudd til utvikling av undervisningsløsninger og læringsressurser, og til drift av fellesorgan.

Når vi tar med oss utsagnet fra Stortingets utdanningskomité om at nettskolene har en nødvendig fleksibilitet, og setter det sammen med lovens anvisning av statsstøtte til undervisningsløsninger og læringsressurser, passer det som hånd i hanske med NFF-årsmøtets vedtak om «å utrede et kompetansesenter for fleksibel utdanning, hvor det skal drives utviklingsarbeid i samarbeid med medlemmene og formidling av voksenpedagogiske erfaringer mv». I dette framtidige kompetansesenteret er det behov for alle NFFs medlemmer, både de offentlige lærestedenes tunge fagkompetanse og nettskolenes pedagogiske og systemfaglige kompetanse.

Norge trenger ganske enkelt en slik «inkubator» for utvikling av stadig bedre og mer individuelt tilpassede, fleksible utdanningsarenaer, gode digitale læringsressurser og brukervennlig studiestøtte og teknologi.

I juni 2009 ble den nye voksenopplæringsloven vedtatt, og i kommentarene til lovproposisjonen påpeker utdanningskomiteen at nettskoler og studieforbund har en særlig god hånd med voksnes utdanning: «Komiteen mener at de offentlig godkjente studieforbundene og nettskolene kjennetegnes ved at de har stor innsikt i læringsformer for voksne, voksnes kompetansebehov og den enkeltes behov for fleksibilitet ... Disse aktørene spiller med andre ord en viktig rolle som supplement og alternativ til det formelle utdanningssystemet.»

Den nye loven omfatter studieforbund, nettskoler og en gruppe skoler som ikke faller inn under øvrige opplæringslover. Loven følger opp formuleringen fra den gamle loven, «kan få statstilskudd», men der slutter også likheten for nettskolenes paragrafer. Mens prinsippet for statstilskuddet har vært studieaktivitet, målt i studietimer, innfører den nye loven et annet prinsipp:

Torhild Slåtto
Torhild Slåtto

DU FINNER SYNKRON PÅ NETT

Alle lenkene du finner i de ulike artiklene kan du finne igjen på nettsiden vår www.nade-nff.no

Klikk SYNKRON i venstre meny, lenkene finner du under det aktuelle nummeret av magasinet. Abonner også på nyhetsbrevet for flere nyheter og mer informasjon. Klikk NYHETSBREVET i venstre meny.

NFF PÅ NETT
www.nade-nff.no

Reelle muligheter for livslang læring

Kravet til oppdatert og relevant kompetanse er stort i samfunnet, og det setter press på utdanningssystemet vårt. Nye kompetansekrav kommer raskt og hyppig. Dette stiller krav til omstillingsevne og fleksibilitet hos alle som skal «levere» denne kompetansen.

Jakob Sletten, NFF

Kombinasjon av jobb og studier

For mange utgjør høyskole og universitetsutdanning innfallsporten til yrkeslivet. Arbeidslivet etterspør bredere og mer tverrfaglig kompetanse, samtidig med spesialisert og spesifikk kompetanse. Dette utgjør selvfølgelig en utfordring for både arbeidstaker og arbeidsgiver. Som en følge av dette vil behovet for etter- og videreutdanning øke. Enkelte arbeidsgivere ser utfordringen og har økonomi til å heve kompetansen blant sine ansatte. Hva gjør man hvis man ikke har en arbeidsgiver som betaler for kompetanseheving, eller rett og slett ønsker en annen utdanning en den man har fra før? Løsningen for mange er å betale ut av egen lomme, det koster å studere, uansett hvor du måtte ønske å studere. Du skal også tilpasse studiene til jobben, en hodepine for mange. Det er dyrt å være heltidsstudent, og ofte vil studier på en eller måte bety tapt arbeidsinntekt. Man er også avhengig av en arbeidsgiver som er villig til å gi de nødvendige tilpasningene i arbeidstid og arbeidsoppgaver, hvis man ønsker å kombinere jobb med studier.

Reell studiemulighet?

Mangel på førskolelærere er et veldokumentert og stort problem. Et tilfeldig søk på ledige førskolelærstillinger i midten av juni ga over 1056 treff, altså over tusen ubesatte stillinger. Hvem skal fylle disse jobbene? Dette antallet har vært mer eller mindre like stort hele vinteren 2009. Disse førskolelærerne må enten rekrutteres fra andre jobber, fra ufaglærte i barnehagene, eller fra studentene på de ulike utdanningene. Hvis vi ser bort fra lønsspørsmål og arbeidsforhold, hva kan gjøres for å få flere studenter? Mitt eksempel dreier seg om en som i dag har en godt betalt jobb, men ønsker å utdanne seg til førskolelærer. Hun har allerede en høyskoleutdanning bak seg, er villig til å gå kraftig ned i lønn, er meget motivert og ser etter en løsning på hvordan hun kan kombinere jobb og studier. Som mange av oss kan hun ikke

være fulltidsstudent, det har hun ikke råd til. Dermed må hun bli deltidsstudent. Etter å ha undersøkt på fem ulike høyskoler, kom hun til at det ikke lot seg gjøre å begynne på førskolestudier med en jobb ved siden av. Dette var alle høyskoler som tilbød førskolelærerstudier på deltid. På en av høyskolene måtte man i tillegg ha dokumentert å ha jobbet med barn og unge for å komme i betraktning. Satt på spissen betyr dette at et deltids førskolelærerstudium er umulig å gjennomføre hvis du ikke er nitten og er uten forpliktelser (gjeld og familie). Kravet til flere ukesamlinger i løpet av studieåret satte også en effektiv stopper for studiemuligheten. Min søker kunne ikke bare ta seg to uker ferie midt i arbeidsåret, men hun kunne ta seg to dager fri hver uke for å delta på forelesninger. Vedkommende har dermed ingen reell mulighet til å begynne på et studium som skriker etter søkere. En mer fleksibel studiemodell kunne altså løst dette dilemmaet for søkeren vår.

Hva skjer?

Mange er opptatt av problematikken, og blant annet har Norgesuniversitetet uttalt seg om dette. I sin høringsuttalelse til nye retningslinjer for finansiering av høyere utdanning har de pekt på en rekke endringer som vil bidra til økt fleksibilitet i utdanningstilbudene. Tradisjonelt har campusstudenten på heltid vært den man har ønsket å nå, det er disse som har gitt økonomisk uttelling i statlige tildelinger. Campusstudenten gir penger i kassa! Dette har ført til manglende incentiver for å fleksibilisere studiene, på tross av at fleksibilitet sannsynligvis utgjør et konkurransefortrinn. Norgesuniversitetet har siden de ble opprettet jobbet for utvikling av fleksibel og livslang læring i høyere utdanning. Eva Gjerdrum, direktør ved Norgesuniversitetet, forteller at de jobber på flere akser samtidig. Med begrensede midler ønsker de å vise fram og utvikle gode ideer og løsninger gjennom de årlige prosjekttildelingene. Vi skal være en «positiv agent» for endring, sier Gjerdrum.

Norgesuniversitetet foreslår en rekke tiltak for økt fleksibilitet i studietilbudene. Blant annet ønsker de en strategisk undervisningsbevilgning som styrker samarbeidet mellom utdanning og arbeidsliv, innføre indikatorer knyttet til samarbeid mellom arbeidsliv og høyere utdanning i finansieringsmodellen og en styrking av incentivene for å utvikle etter- og videreutdanningstilbud på institusjoner med sterk søking fra ordinære studenter. Kompetansemeldingen (St.meld.nr. 44 Utdanningslinja) peker på behovet for mer fleksibilitet for å sikre flere, både i og utenfor arbeidslivet, økt og oppdatert kompetanse. Meldingen peker samtidig på den manglende satsingen på fleksible tilbud i høyskole og universitetssektoren. Etter- og videreutdanning er en lovpålagt oppgave, men institusjonene innrømmer selv at dette ikke blir prioritert.

Meldingen kommer i denne sammenheng med en rekke tiltak som skal bidra i positiv retning. Det viktigste tiltaket er en endring i finansieringsordningen der etter- og videreutdanningsstudenten foreslås likestilt med studentene på grunnutdanningene. Det eksisterer få ordninger og incentiver som oppmuntrer til en slik satsing i dag. Det er altså flere stemmer som peker på at fleksibilitet i utdanningstilbudene er viktig for tilgangen til økt kompetanse og kompetanseutvikling.

Endringer

Det er en rekke forhold som gjør at utviklingen mot større fleksibilitet i studiene går tregt. Bildet er komplekst, både strukturelle og praktiske utfordringer står i veien. På det strukturelle nivået er finansieringsordningene en viktig brikke, det må lønne seg å tilby fleksible studietilbud. Samtidig må lærekraftene og pedagogikken tilpasses en litt annen virkelighet, den pedagogiske praksisen må etter alle solemerker endres. Det må også eksistere en strategi for å gjennomføre en slik endring, en strategi som er godt forankret i institusjonens ledelse. Slike endringer er alltid tidkrevende og større virksomheter trenger mer tid enn små. For mange institusjoner vil også praktiske forhold være utfordrende.

Samarbeid om fleksibilisering

Økt fleksibilisering vil utfordre eksisterende studiemodeller, pensum, vurderingsformer, læringsmiljø og tilrettelegging av selve læringsarbeidet. Det finnes nok ingen fasitmodell for hvordan dette bør gjennomføres, hver institusjon vil sannsynligvis finne ulike modeller, tilpasset sine behov. På den annen side finnes det aktører som har over tjue års erfaring med levering av fleksible læringsløsninger, både som nettstudier og som kombinert undervisning. Nettskolene har en helt unik kompetanse på levering av fleksibel læring, og de sitter på

eksisterende løsninger som beviselig fungerer godt. Her bør det være noe å lære. Det må være mulig å finne fram til modeller der høyskole og universitetssektoren sitter på fagkompetansen og der nettskolene står for «leveringskompetansen», logistikken og infrastrukturen.

Uunngåelig utvikling

Mye tyder på at institusjonene selv ser at endringer i retning av større fleksibilitet i studietilbudet er både ønskelig og uunngåelig. Konkurransen om studentene er hard, og studentenes forventninger om individuelt tilpasset læring med høy kvalitet vil bare øke. Sett i et slikt perspektiv vil fleksible løsninger utgjøre et reelt fortrinn i kampen om studentene. Samtidig kan økt fleksibilisering, tilpasset den enkelte, være med på å sikre relevant kompetanse for grupper som av ulike årsaker har falt utenfor utdanning og arbeidsliv. Fleksible løsninger bidrar til økte muligheter for praksisnær og arbeidsrelevant utdanning, økte muligheter for å kombinere jobb med utdanning, og større tilgang til kompetanse for alle som bor langt fra en utdanningsinstitusjon. Dette er en utvikling som kommer til å presse seg på.

Les hele kompetansemeldingen her: <http://www.regjeringen.no/pages/2202348/PDFS/STM200820090044000/DDDPDF.pdf>

Kompetansedrevet læring – på norsk?

Tore Hoel, Høgskolen i Oslo

Læringsinnhold og – aktiviteter må knyttes nærmere opp mot kompetansebeskrivelser. Dette er det underliggende budskap i eContentplus-prosjektet ICOPER, der Høgskolen i Oslo er med som eneste norske deltaker i et konsortium som dekker nesten alle EU-land. Prosjektet skal sammenfatte, spre og bygge nettverk rundt «beste praksis» for «Interoperable Content for Performance in a Competency-driven Society» (ICOPER). Men hvor kom disse idéene fra? Og hva har dette å gjøre med standarder for læringsteknologi, som er det seniorrådgiveren på HiO forsker på?

La oss starte ute i Europa, og finne et formelt referansepunkt i EU-parlamentets møte den 23. april 2008 i Strasbourg. Der vedtok de Det europeiske kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring (EQF) som et råd til medlemslandene og nærtstående venner (les Norge). Innen 2012, når du vifter med et papir som sier at du er kvalifisert til en jobb eller oppgave, så «bør» det nye sertifikatet, diplommet eller Europass-dokumentet inneholde en referanse til hvilket nivå dine kvalifikasjoner ligger på i forhold til EQF. Og skal det skje, må noen sette seg ned og lage datasystemer.

Mobilitet og definert læringsutbytte

Men før man kommer så langt, må utdanningsmyndigheter, institusjoner og lærere overbevises om at dette er en god idé. Som med det meste fra EU, handler det om økt mobilitet. Vi må bli bedre til å skape nytt og konkurrere. Og da må vi få de gode hoder til å bevege seg rundt i Europa; og ikke bare enene, arbeidsmaurene også. Honnørordene skal selge initiativet: gjennomslittige kvalitetsprinsipper, felles referansepunkt, livslang læring, kobling mellom utdanning og arbeidsliv, verdsetting av realkompetanse, utdanningsveiledning, nøkkelkompetanse, osv., osv. Men alt er så langt frivillig og bare gode råd. Som arbeidsgruppen som har utarbeidet anbefalinger for fagskolene, uttrykker det: «EQF har ikke som målsetning å harmonisere utdannings-systemene, men å gjøre det lettere å lese og forstå og å sammenligne ulike utdanningssystemer. EQF beskriver kvalifikasjonsnivåer i form av læringsutbytte.» EQF Advisory Board utdyper: «Mens en tilpasning til et formelt nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NQF) ikke er nødvendig for å referere til EQF, er det nødvendig med et skifte til læringsutbytte og en eksplisitt opplisting av kvalifikasjonsnivå, og det kan til en viss grad sees som en introduksjon til et de facto NQF.»

ICOPER

ICOPER-prosjektet retter seg mot høgre utdanning og institusjoner for livslang læring. Med EQF som utgangspunkt er det laget en «pedagogisk modell» som følger et læringsløp, fra læringsbehov er analysert opp mot kvalifikasjonskrav, til studenten har blitt veid og målt og er på vei inn i nye læringsløp. Mellom de to ytterpunktene tenker man seg ulike måter læreren og andre finner fram til og forfatter læringsressurser, tilbyr disse i forskjellige søkesystemer og gjennomfører undervisning i ulike former, både studentstyrt og institusjonsdrevet. Legg til en grundig analyse av nødvendige teknologistandarder og -løsninger, samt en stor samling av åpent tilgjengelige

læringsressurser, og man har et grunnlag for å drive en omfattende opplærings- og konsulentvirksomhet for å hjelpe institusjoner rundt det ganske Europa til å bli bedre i å levere kompetansedrevet undervisning.

Det store bildet

Det store resultatet fra ICOPER-prosjektet skal være en referansmodell som viser hvordan man integrerer spesifikasjoner og standarder på en helhetlig måte, slik at man kan ta fram teknologistøtte til det læringsløp som ICOPERs pedagogiske modell (figur 1) beskriver. ICOPERs idealforståelse av hvordan et kompetansedrevet læringsløp utspiller seg.

Det som driver analysearbeidet er brukerhistorier som skal si noe om hva som er de reelle behov i høgre utdanning, gjerne skrevet som såkalte brukstilfeller som nøye beskriver hva aktører kan tenke seg å gjøre, f. eks. for å analysere læringsbehov. I tillegg kommer analyser av hva som faktisk finnes av standarder og teknologi. Møtet slik med «virkeligheten» gjør at man må tegne om idealbildet en rekke ganger. Ingen har ennå kommet opp med noen stabil definisjon på kompetanse. Det er ikke slik at et læringsløp har klar begynnelse og klar slutt. Vurdering inngår f.eks. i alle faser av læringsløpet.

Beste praksis

ICOPER er et 30 måneders prosjekt som ble sparket i gang i september i 2008. Som et Best Practice Network er det ikke snakk om at prosjektet skal utvikle ny teknologi og nye tjenester. I stedet skal man identifisere og forgyllte de smarte måtene å gjøre ting på i Europa, samtidig som man bygger et nettverk som skal sikre en rask spredning av disse erfaringene.

ICOPER har som mål å nå de i Europa, også Norge, som arbeider med å lage teknologiske løsninger som bl.a. skal støtte opp om EQF-prosessen, og gjøre det lettere å gjennomføre utdanningsløp styrt av kompetansemål. Virkemidlene er opplærings- og rådgivningsaktiviteter. I tillegg kommer mulighetene for å delta i og arrangere nasjonale arbeidsmøter eller seminarer. Tidlig i prosjektet vil hovedfokus ligge i å skaffe seg oversikt og vurdere eksisterende løsninger. Senere vil ICOPER ha identifisert bestemte løsninger som en vil fremme, f.eks. gjennom å hekte seg på løsninger for søking etter læringsressurser på tvers av landegrensene. Interesserte vil finne mer informasjon på prosjektets nettsider www.icoper.org, der også ICOPER Observatory, ICOPER Open Content Space, og ICOPER Training Lab vil bli annonsert når disse tjenester blir lansert.

«Learning and Teaching in a Digital World» – LATINA

Andre Alfresden, Høgskolen i Oslo

LATINA er et studietilbud for studenter, lærere og andre som ønsker å utvikle sine undervisningsferdigheter og kunnskaper knyttet til bruk av ressurser og muligheter på «World Wide Web». Det er organisert for internasjonale – og noen norske – studenter som en del av sommerskolen ved Høgskolen i Oslo. Men kurset har og vært holdt innen rammen av vanlig vårsemester.

Praksisnært

Studiet er praksisnært og gir en introduksjon til en rekke web-baserte verktøy som kan brukes i forbindelse med undervisning og læring. Verktøyene og bruken av disse knyttes til relevant læringsteori, samt til historiske, økonomiske, organisatoriske og sosiotechniske endringsperspektiver.

I forbindelse med sommerskolen, som til nå har gått over tre intensive uker fra St. Hans og til midten av juli, gir det 7 studiepoeng. I vinterhalvåret har kurset vært utvidet til 15 studiepoeng. Her er kurset organisert med et mer omfattende individuelt og gruppebasert, selvstendig arbeid, som har foregått før, mellom og etter tre samlinger som holdes gjennom semesteret.

Digitalt laboratorium

LATINA-kurset produseres av FoU-laboratoriet LATINA/lab. Dette er et formalisert samarbeid mellom Pedagogisk utviklingssenter og Lærings-senteret ved Høgskolen i Oslo. LATINA/lab engasjerer seg i produksjon av digitale løsninger (interaktive nettsteder, digitale arkiver, presentasjoner, klientløsninger på mobiltelefon osv.) i forbindelse med prosjekter og kurs.

Utgangspunktet for å opprette dette laboratoriet er en forståelse av digitalisering som dyptgående endring i samfunnets produktive kapasitet og struktur. På en slik basis har det over noen tiår oppstått nye spenninger i forhold til en overbygning av etablerte vaner, organisasjonsforhold, tenkning og maktforhold. De vil styrkes i tida framover. Dette kommer bl.a. til uttrykk i «det store» som f.eks. at noen tradisjonelle industrisektorer «går inn i solnedgangen» mens nye sektorer stiger, at presse og forlagsvirksomhet er i dyp transformasjon, at EU-kommisjonen påtvinger næringslivet nye prisstrukturer og handlingsregler, eller at det har vokst fram en stor og internasjonalt basert kunnskapsutvikling og kunnskapsutveksling via sosiale nettverk på utsiden av det formaliserte utdanningssystemet. Men det kommer også til uttrykk i «det små», bl.a. i utdanningssektoren, der de gode mulig-

hetene for praksisnær integrasjon av forskning, utvikling og undervisning hindres av etablerte «revirer» og styringssystemer.

Sirkulær læreprosess

LATINA/lab arbeider ut fra at de lærende – som kan være både elev, student, administrator, lærer og forsker – produsere og organisere egne tekster og bidrag i samspill med det som forefinnes, gjenfinnes og gjenbrukes fra andre kilder. Læreprosessen handler da om å gi struktur til en sirkulær prosess der det å erfare, observere og lese veksler med det å sortere og tenke gjennom. Det skjer i varierte formater via flere kommunikasjonskanaler. Digitaliseringen gjør at dette arbeidet kan gi godt rom til det flyktige og det framvoksende. Dette gjelder ikke bare deltakernes forståelse, men også form og innhold i den fysiske og virtuelle organiseringen av felles arbeider som skjer med støtte i digital nedtegnning, navigasjon og kommunikasjon. Tekstbegrepet favner vidt og dekker skrift, stillbilder, animasjon/video og lydopptak. Til dette hører også strukturarbeid der en utvikler og utnytter samlinger som arkiver og nettverk basert på metadata, databaser, lenker osv. Vi skriver og leser både tekst og organiserende kontekst. Dermed plasserer arbeidet seg i skjæringspunktet mellom digitalt orientert pedagogikk og bibliotekvirksomhet på den ene siden, og mellom en fysisk og virtuell dimensjon hva gjelder organisering og produksjon på den andre.

LATINA/lab har en løpende prosjektportefølje som er tilgjengelig fra laboratoriets nettside på <http://pedit.hio.no/~latina/lab/wp/>

Guttedrømmen på nett!

Mange av oss har nok en eller gang hatt et ønske om å bli pilot, men det ble med drømmen. Men hva gjør du når du ikke klarer å legge fra deg guttedrømmen? Luftforsvaret har selvfølgelig egen pilotutdanning, men den er for de ytterst få, nåløyet er svært trangt. Innenfor sivil pilotutdanning har man to muligheter. Du kan utdanne deg som privatpilot eller gå hele veien fram til et kommersielt trafikkflygersertifikat.

Jakob Sletten, NFF

Luftfartsskolen springer ut av det som tidligere het Norsk Aero Klubb, nå Norges Luftsportforbund. Det hele startet i 1972 som et resultat av at man så et økende behov for pilotutdanning. Luftfartsskolen satte i gang et nytt utdannings-tilbud i 1998, der en kan gå hele veien fram til trafikkflygersertifikatet og en potensiell jobb i et flyselskap. I 1998 var det også andre skoler som kunne tilby trafikkflygerutdanning. Agderfly, NAC, Rørosfly, Airteam og Master Aviation hadde alle dette tilbudet. Luftfartsskolen er godkjent av NOKUT som fagskole, og utdanningen kvalifiserer derfor til støtte fra Lånekassen. Dette er viktig for skolen, påpeker daglig leder for Luftfartsskolen, Thor Alvik. Han kan fortelle om en utdanning som koster over en halv million. Da sier det seg selv at lånekassefinansieringen er viktig for studentene.

Nettbasert og rasjonelt

Det norske flymiljøet er forholdsvis lite og flyekspertisen og lærerkraftene er spredt rundt i landet. Sett i lys av dette hoppet Luftfartsskolen tidlig på nettbasert fjernundervisning. Her lå det et stort rasjonaliseringspotensial for både skole, lærere og elever. I 1999 var utdanningen på nett, og brevkursene ble avsluttet. «Hvis vi skulle holdt alle lærekraftene på en skole basert på klasseromsundervisning, ville utdannelsen kostet opp mot en million kroner» sier Thor Alvik. I europeisk sammenheng var Luftfartsskolen tidlig ute med et nettbasert tilbud, og studentene var tidlig svært fornøyde. Det gikk kort tid før brevkursene ikke var etterspurt i det hele tatt.

Internasjonale luftfartsmyndigheter stiller krav om at det skal være minimum 10 prosent klasseromsundervisning, så elevene våre bruker også noe tid også i klasserommet, men teorien er i all hovedsak nettbasert, påpeker han.

Fleksibilitet i bunn

Vi har løpende opptak på studiene våre, forteller Thor. – Vi har til enhver tid rundt 200 elever i systemet vårt. Elevene som skal ha trafikkflygersertifikatet sitt velger enten å studere her hjemme, eller i USA med deler av utdanningsløpet hjemme i Norge. Mange velger å studere i USA på grunn av langt rimeligere flytimer der. Mange av elevene kombinerer studier med jobb og trenger stor grad av fleksibilitet, det får de hos oss. Helikopterelevne ved Luftfartsskolen kombinerer utdanningen her hjemme med et opphold i USA.

Slanke og fornøyde

Luftfartsskolen har i dag ti fast ansatte, seks i Oslo og fire på Torp flyplass utenfor Tønsberg. En liten organisasjon som kan snu seg raskt hvis det skulle kreves av oss, sier Thor Alvik. I Oslo har vi flere klasserom og en flysimulator konfigurert for de tre ulike flytypene skolen opererer. Simulator-teknologi har blitt langt rimeligere de seneste årene. Den modellen vi har her koster omkring 2,5 mill, kan Thor fortelle. På Torp opererer vi med fire fly. – Vi har god etterspørsel og lever godt på det tilbudet vi i dag leverer. Vi ser allikevel hele tiden etter måter å utvikle oss på.

Luftig utsyn

På Torp flyplass står en lettere spent Margrethe Lingaas Rivelserød. Hun skal ha sin aller første flytime, og jeg skal få lov til å være med! Mads Kristiansen skal være instruktøren hennes denne formiddagen, og følger oss ut i hangaren. Margrethe og Mads går gjennom «preflight»-sjekklisten, en utvendig og innvendig sjekk av flyet. Rolig og vennlig går Mads gjennom denne rutinen. Margrethe har hoppet av psykologistudiet på Blindern, hun fant ut at hun ønsket noe annet. Hun skal gå hele veien fram til trafikkflygersertifikat, og ønsker å gjøre flygingen til levevei. Hun forteller at all teorien til det første sertifikatet (privatflyversertifikat, PPL(A)) er gjennomført via fjernundervisning ved Luftfartsskolen. Veldig greit og fleksibelt, mener Margrethe. Nå gjenstår det bare å få nok flytimer, 45 i alt. Videre går veien til USA, der flytimene er rimeligere, og muligheten for å fly hyppig er større.

Mads og Margrethe gjør seg ferdig med den første sjekklisten og ruller flyet ut av hangaren, en Cessna 172 enmotors propellmaskin. Jeg får beskjed om å sette meg inn først bak i flyet. Ikke rare plassen, men akkurat stor nok. Margrethe og Mads setter seg foran. Etter at nye sjekklistene er gjennomgått, bærer det ut på rullebanen. Mads tar flyet opp men overlater kontrollene til Margrethe når vi når 1500 fot. Vi flyr ut mot Oslofjorden, der jeg kan skimte Færder fyr på en liten holme. Turen går i en vid sirkel tilbake til Torp der Mads lander flyet. Mads instruerer vennlig og klart hele veien, en god pedagog! Margrethe «taxer» flyet tilbake til hangaren, en langt vanskeligere ferdighet enn jeg ante på forhånd. Jeg har fått en suveren flytur, Margrethe sin første flytime! Hun har startet på et langt løp som bringer henne inn i cockpiten på flyet mitt og ditt fra Oslo til Bergen, og vi kan vel heller ikke kalle det «guttedrøm» lenger...

Takk til Luftfartsskolen for stor imøtekommenhet og en spesiell takk til Margrethe for at jeg fikk lov til å sitte på!

Hvordan vinne i sterk konkurranse?

Tom Erik Holteng, Høgskolen i Bodø

Høgskolen i Bodø (HIBO) har fått 950 000 i støtte fra Norgesuniversitetet til sitt spillprosjekt, og tilsagn om ytterligere 300 000 i 2010. Hva gjorde vårt prosjekt så spesielt? Vi tror nøkkelen ligger i å ta sats fra begynnelsen.

Den opprinnelige ideen kom fra dekan Arne Fjalstad på Profesjonshøgskolen (PHS) ved HIBO. Hans tanke var en simulator som vil gjøre det mulig å teste lærerstudenter før de kommer inn på utdanningen. Etter noen runder med idemyldring landet vi til slutt på å lage et dataspill som skal forberede lærerstudenter på hva de kan møte som klasseledere når de kommer ut i praksis. En av de store utfordringene på lærerutdanningen er å motvirke det man kaller «praksissjokket».

Lærerstudenten blir i mange tilfeller overrasket over hvor vanskelig livet i klasserommet kan være å håndtere. Å være en god klasseleder er ingen selvsagt ting, så det må man trene på. En simulator eller dataspill vil la studenten kunne øve innenfor trygge rammer under veiledning av faglærer og medstudenter.

En beslutning ble tatt på ledernivå: Profesjonshøgskolen skal lage et dataspill i klasseledelse. Nå hadde vi noen umiddelbare utfordringer. Den største handlet om finansiering. Hvordan skal vi klare å skaffe nok midler til å utvikle et avansert spill? Her landet vi tidlig på at en søknad til Norgesuniversitetet kunne bidra til å reise en god del kapital. Utviklingskostnadene vil være store og det vil være nødvendig å kjøpe inn tjenester for ganske store beløp. Plan A er derfor å søke NUV om full pott!

Samtidig som vi starter prosessen med å søke NUV om prosjektmidler, starter også et forprosjekt. PHS sammen med Senter for etter- og videreutdanning (SEVU) setter av ressurser slik at høgskolelektor Kari Eldby og rådgiver

Tom Erik Holteng kan begynne dypdykket inn i dataspillenes verden. Vi etablerer kontakt med Turbo Tape Games som er et spillutviklingsfirma lokalisert i Bergen. Med god hjelp fra eksternt ekspertkompetanse på dataspill ser vi etter hvert konturene av hvordan et dataspill i klasseledelse kan se ut. Å ha en felles mental modell av hvordan spillet kan se ut er viktig for å forstå hverandre. Vi har hele tiden en klar visjon om at spillet skal realiseres. Dersom vi får nei fra NUV, må vi heller se etter midler et annet sted. Ved formelt å opprette et forprosjekt og deretter jobbe målrettet mot å realisere visjonen, kom vi raskt i angrepsposisjon og så hele tiden etter hvilke utfordringer vi måtte løse for best å kunne tilpasse oss NUV sine kriterier. Samtidig hadde vi fokus på spillutvikling.

I denne prosessen kom vi inn på en viktig problemstilling. Hvilken forretningsmodell skal vi

legge oss på? Ytterpunktene var kommersiell spilldistribusjon med inntekter vs. åpenhet og deling. NUV sine kriterier drev oss i retning av en freeware-løsning. Vi som institusjon ønsker å ha alle rettigheter til spillet, kildekoden og muligheten til å videreutvikle spillet i nyere versjoner. Samtidig vil (også vi) at spillet skal komme flest mulig til gode. Kommersialisering var aldri en foretrukket løsning, men vi lagde 5 ulike alternativer som ble drøftet, og som dannet grunnlag for beslutning.

Hva var det som gjorde at vi fikk (mest)? Jeg tror det var en kombinasjon av en spenstig og original ide med det grundige arbeidet som ble lagt ned i forprosjektet. Til sammen hadde vi en søknad til NUV vi kunne stå inne for, vi hadde tro på konseptet, og vi skulle lage spillet uansett.

Struktur, veiledning og sosial støtte gir suksess i Læringsrommet

Jakob Sletten, NFF

Læringsrommet er utviklet i samarbeid mellom NKI, Attføringsbedriftene innenfor NHO Service og NAV. Arbeidstakere som av en eller annen årsak har falt helt eller delvis ut av arbeidslivet kan gjennom «Læringsrommet» få individuelt tilrettelagt kompetanseutvikling i samarbeid med en attføringsbedrift. Rapporten melder om høy grad av tilfredshet med tilbudet. I 2007 fikk NKI midler fra VOX for å videreutvikle konseptet. I den sammenheng ble det inngått et formelt samarbeid mellom NKI og attføringsbedriftene i NHO Service.

Nettstøttet og individuell kompetanseutvikling

Læringsrommet bygger på den enkelte deltaker og dennes behov for lokal og individuell tilpasning av læringsarbeidet sitt. Denne tilpasningen dekker alle aspekter rundt læringsmiljøet, tekniske, pedagogiske og administrative rammevilkår. Studiemodellen tilpasses i høy grad de behov deltakeren har.

Læringsrommet skal være med på å senke terskelen for studenten, slik at denne er i stand til å gjennomføre et kurs eller studium. Individuell oppfølging og motivering, egen og tilrettelagt arbeidsplass, tilrettelegging for brukere med spesielle behov, veilednings-samtaler, faglig/pedagogisk støtte fra utdanningstilbyderen, registrering av oppmøte og rapportering til NAV er bare noen av de elementene som inngår. I tillegg drar brukerne nytte av faglig innhold med lærerstøtte og de pedagogiske elementene som inngår i NKI nettskolen.

Fornøyde studenter

Deltakerne forteller at de er svært fornøyd med gjennomføringen. Struktur, god veiledning, sosial støtte og motivering gjennom tilrettelegging i Læringsrommet oppgis som suksessfaktorer. Flexibiliteten i nettstudiene sammen med den lokale tilretteleggingen er svært viktig. Flere deltakere kan fortelle at dette er helt avgjørende for gjennomføringen av kurset/studiet.

Les hele rapporten:
<http://nettskolen.nki.no/pub/upload/LaeringsrommetRapportTotal20090416.pdf>

Læringsrommet skal være med på å senke terskelen for studenten, slik at denne er i stand til å gjennomføre et kurs eller studium.

Å være en god klasseleder er ingen selvsagt ting, så det må man trene på.

Assess 2010

– et samarbeidsprosjekt om undervisvurdering

Torunn Gjelsvik, utviklingssjef e-læring ved Handelshøyskolen BI

Handelshøyskolen BI har i samarbeid med Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Nord-Trøndelag fått innvilget prosjektstøtte på en million kroner fra Norgesuniversitetet for perioden 2009–2010.

Prosjektleder
Anne Swanberg fra
Handelshøyskolen BI

Prosjektet er initiert og ledet av Handelshøyskolen BI ved Anne Swanberg, og handler om metode og verktøy anvendelse for undervisvurdering i mellomstore og store klasser.

– Kvalitetsreformens krav om økt tilbakemelding til studentene setter dagens forelesersentretre pedagogikk på prøve. Hvordan skal vi klare å gi studentene tilbakemelding underveis i kurset når én foreleser har ansvaret for opptil 400 studenter? Denne kjerneproblemstillingen er prosjektets utgangspunkt, forteller Anne Swanberg.

Metodikk for undervisvurdering

Det konkrete målet for prosjektet er en utprøvd metode for planlegging og gjennomføring av undervisvurdering i mellomstore og store klasser. Prosjektet vil bli gjennomført i samarbeid med høgskolene i Sør- og Nord-Trøndelag, og det vil gjennomføres piloter ved hver av de tre institusjonene. Anvendelse av læringsplattform (LMS) står sentralt, og det kommer som en «bonus» at de tre institusjonene benytter ulike læringsplattformer. Metodeutviklingsdelen (Fase 1) startet opp i mars og skal være ferdig i juli 2009. Fase 2 omfatter pilotene og disse skal planlegges, gjennomføres og evalueres i løpet av studieåret 2009/2010. Høsten 2010 skal metoden revideres og ferdigstilles.

Nettskole er det nye ordet

I den nye voksenopplæringsloven har fjernundervisningsinstitusjonene blitt om-døpt. Nettskole er den nye betegnelsen, etter forslag fra NFF. Vi sier oss godt fornøyd med denne språkøkonomiske endringen.

BOLDIC AWARD 2009

Kjenner du til et prosjekt, institusjon eller en person som har utmerket seg innenfor ODL feltet – (Open Distance Learning)? Nominasjon til prisen er åpen fram til 31. august.

The Boldic Award is given to projects/courses or programmes showcasing creativity and innovation in open and distance learning (ODL) within the Nordic/Baltic area. The award is given to ODL-practices/activities connected to adult learning. The winner will be announced autumn 2009 and the prize ceremony will be held in Stockholm, 6th or 7th October. The nomination period is from 1st May – 31st August.

Earlier winners include:
2005 Nätverksgymnasiet Jämtland, Sweden.
2006 NKI, Norway.
2007 Vitus Beæring, Denmark.
2008 MKFC, Sweden.

<http://www.boldic.net/Default.aspx?Page=BOLDIC-Award>

Fransk-norsk kartlegging av læreres IKT-bruk

Torunn Gjelsvik, Handelshøyskolen BI og Laurence Habib, Høgskolen i Oslo

Det er ikke hver dag man får invitasjon til å delta i utenlandske prosjekter. NFF arrangerte et kort seminar i fjor der alle medlemmene var invitert. Den franske professoren Luc Massou ved Universitetet i Metz inviterte til samarbeid omkring TECMEUS prosjektet. Dette prosjektet skal kartlegge universitetslæreres IKT-bruk.

Seminaret resulterte i et spennende samarbeid mellom Høgskolen i Oslo, Handelshøyskolen BI, Diakonhjemmet høgskole og Universitet i Metz i Frankrike. TECMEUS går inn som et delprosjekt i det norske prosjektet GOLEM (Generating student learning using an Online Learning Environment as a Medium). GOLEM er et overbygningsprosjekt ved flere norske høyere utdanningsinstitusjoner, støttet blant annet av Norgesuniversitetet.

Hensikten med prosjektet er å kartlegge hvordan lærere fra høyere utdanningsinstitusjoner i europeiske land tar i bruk IKT i forskjellige jobbrelevante aktiviteter (undervisning, forskning, administrative oppgaver, osv.).

Undersøkelsen baserer seg på både kvalitative og kvantitative data. I første rekke dreier det seg om et pilotprosjekt der en semi-strukturert intervjuguide nå blir testet ut. Gjennom intervjuene forsøker man blant annet å få belyst hvor vidt, og i tilfelle på hvilke måter, læreres undervisningspraksis endrer seg når IKT benyttes i stadig større grad, både i og utenfor selve undervisningssituasjonen. Det legges vekt både på muligheter og begrensninger knyttet til IKT-bruk i daglige jobbrelevante aktiviteter. Flere av spørsmålene omhandler spesifikt relasjonen mellom de tekniske, organisatoriske og pedagogiske sider ved IKT-bruk.

Intervjuguiden er utviklet av Universitetet i Metz og oversatt av prosjektleder ved Høgskolen i Oslo, Laurence Habib. I pilotfasen gjennomføres til sammen 20 intervjuer ved de tre samarbeidsinstitusjonene i Norge, men omfanget er tenkt utvidet i de neste prosjektfasene.

Ni forskere samarbeider om å samle dataene, og skal utvikle en felles ramme for systematisering og analyse av data, basert blant annet på aktør-nettverksteori. Det foreligger også planer om å invitere flere høyere utdanningsinstitusjoner fra andre europeiske land i senere faser i samarbeidet, og det siktes på utforming av en felles søknad om EU-midler i 2011.

Nordic Knowledge on the Web

Tom Erik Holteng, Høgskolen i Bodø

Kan deling og gjenbruk av digitale læringsressurser få en større utbredelse innenfor høyere utdanning? Gjennom prosjektet Nordic Knowledge on the Web (NKW) skal Høgskolen i Bodø sammen med Universitetet i Umeå og Universitetet i Vasa finne ut mer om dette.

Målsetningen med prosjektet er å skape, markedsføre og drifte en webbasert tjeneste som skal inneholde forelesninger, disputaser, animasjoner, debatter og praktiske tips, samt tilhørende pedagogisk materiale. Flere utredninger viser at erfarings- og kunnskapsutbyttet mellom høgskoler og bedrifter ikke fungerer friksjonsfritt i dag. NKW sin ambisjon er å avhjelpe dette problemet, samt å skape en kanal for forskere, lærere og praktikere for å spre kunnskap og markedsføre seg internasjonalt. Samtidig kommer høgskoleansatte og organisasjoner til å kunne ta del av internasjonal spisskunnskap på en enkel måte.

Samarbeidspartnere i prosjektet er Universitetet i Umeå, Sveriges Landbruksuniversitet, Universitetet i Vasa, Åbo Akademi i Vasa, yrkeshøgskolan i Novia og Vasa yrkeshøgskola og Høgskolen i Bodø. Det er Universitetet i Vasa som er prosjekteier og vil fungere som lead partner.

Selvgående system

Tidsplanen er at man i løpet av 2009 skal bygge opp grunnideen og infrastrukturen omkring Nordic Knowledge on the Web slik at spisskunnskap fra Vasa, Umeå og Bodø distribueres effektivt i Västerbotten, Österbotten og Nordland. To potensielle pilotbransjer er fornybar energi og ledelse i ulike kontekster.

År to skal systemet gjøres kjent for interessenter, samt at systemet utvides til flere nye kunnskapsområder. Det betyr at markedsføringen skal intensiveres og pedagogikken videreutvikles.

Det tredje og siste året skal markedet utvides i et nordisk perspektiv. Systemet skal utvikles slik at det blir selvgående etter prosjektperiodens slutt.

Nordisk perspektiv

Målgruppen er primært ansatte i høyere utdanning som underviser, men også forskere, studenter, organisasjoner og bedrifter vil være aktuelle brukere av systemet.

En visjon for prosjektet er at man enkelt og kostnadseffektivt skal kunne ta inn eksperter fra andre deler av Norden i undervisningen på en av høgskolene. På denne måten skal man

kunne stå imot konkurransen i utdanningsmarkedet. Dette gjelder spesielt de svenske og finske universitetene som står foran store utfordringer i 2009. Ved at man selv eier og drifter Nordic Knowledge on the Web, kan man også generere økonomiske ressurser gjennom å formidle pedagogiske læringsressurser og kunnskap over nettet.

Det innovative med NKW er at det tilpasser kunnskapstilbud etter spørsmål. Ser man på tilbudet kan man spørre seg «Hvorfor skal en forsker eller lærer dele sin spesialkunnskap med andre?»

Hvorfor skal man dele?

Svaret er at personlig nytte øker motivasjonen: opplever man at man har nytte av å dele med andre, så gjør man kanskje det. De som jobber med forsknings- og utviklingsprosjekt har ofte en forpliktelse om å spre kunnskapene. Her kan NKW tilby en fungerende informasjonskanal. Det kan også handle om økonomiske incentiver. Får man betalt for hver gang noen bruker din ressurs, kan kanskje flere være interessert i å dele. For bedrifter og organisasjoner, som sitter på praktisk kunnskap, kan det handle om å gjøre seg kjent med og skape seg et godt rykte blant potensiell arbeidskraft. Prosjektet vil derfor jobbe med å utvikle en økonomisk modell for hvordan nettbaserte ressurser distribueres effektivt.

«Hvorfor skal institusjoner eller bedrifter betale for å få bruke andres kunnskaper?»

Pedagogisk utformet spisskunnskap øker nivået på undervisningen og kan gjøre planlegging av kursinnholdet enklere. I dag er det vanlig å invitere gjesteforelesere, noe som er både dyrt og tidkrevende. Ved å publisere korte «abstracts» kan bestilleren enkelt finne de ressursene man leter etter. Sosial IT (web 2.0) kan også gjøre det mulig for forelesere at studenter kan få stille spørsmål til den virtuelle gjesteforeleseren.

Prosjektet har mottatt støtte fra EU-programmet Botnia-Atlantica, og det totale budsjettet er på 9 millioner norske kroner. Av dette er Norges andel 20 prosent (1,8 mill kr) hvor Nordland fylkeskommune bidrar med 1,35 millioner kroner.

Høgskolen i Oslo som partner i det regionale innovasjonsarbeidet

Grete Jamissen, Høgskolen i Oslo

VRI – Virkemidler i regional innovasjon – er Norges Forskningsråds særlige satsing på forskning og innovasjon med relevans for næringslivet i norske regioner. VRI skal stimulere til økt regional samhandling mellom næringsliv, kunnskapsinstitusjoner og offentlige myndigheter, og knytte tette bånd til andre nasjonale og internasjonale nettverks- og systemvirkemidler.

Det regionale VRI-prosjektet i Oslo og Akershus ble etablert høsten 2008. Prosjektet forankres i Det regionale innovasjonsprogrammet (RIP) 2009, og prosjekteiere er Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Høgskolen i Oslo (HiO) har primært to oppgaver i programmet. Den ene er å bidra til å utvikle og dokumentere læringen i samhandlingsprosessene, og til dette formålet har vi utviklet en dokumentasjonsmal og en digital læringsarena (vri.hio.no).

Den andre store VRI-oppgaven er ansvar for å utvikle en erfaringsbasert mastergrad i innovasjonsledelse.

Udanningen skal ha et regionalt fokus

I tråd med den bærende idé i prosjektet skal utdanningen bygge på kunnskap om innovasjonsprosesser og innovasjonssystem i regionen, og være særskilt tilpasset behovene i de mest innovative delene av regionens næringsliv, både når det gjelder innhold og arbeidsform. Betydningen av kompetanse innen ledelse av innovasjonsprosesser og samarbeid mellom bedrifter og miljøer framheves blant annet i den nye stortingsmeldingen Et nyskapende og bærekraftig Norge (St.meld. nr. 7, 2008–2009) som viktig for å oppnå vellykkede innovasjoner. Videre framheves regionenes innovasjonssystem som forutset-

ning for regional utvikling og verdiskaping. Hovedstadsregionen har i dag tre utdanningsinstitusjoner med studietilbud innen entreprenørskap og innovasjon på mastergradsnivå. Det mangler derimot et utdanningstilbud på masternivå som er erfaringsbasert og tilrettelagt for å ivareta de regionale lederutfordringene på innovasjonsområdet. Dette omfatter blant annet bruk av det regionale virkemiddelapparatet, (les mer om disse virkemidlene på vri.hio.no) ledelse av prosesser og bedrifter i klynger og nettverk, samt bevisstgjøring om regionale konkurransefortrinn og betingelser.

Et samarbeid mellom institusjonene i Universitetsalliansen (UiO, UMB, HiAk og HiO) kan bidra til en modell der både bedriftenes eget innovasjonsarbeid og regionens næringsklyngeperspektiv blir ivaretatt. En arbeidsgruppe med representanter for disse institusjonene vil denne våren vurdere hvordan et regionalt samarbeid om innovasjonsledelse kan etableres, hvilke studietilbud som kan utvikles i fellesskap og hva den enkelte institusjon kan bidra med. BI vil også vurdere sin rolle i dette samarbeidet.

Ta kontakt med prosjektleder Inger Marie Søyland (IngerMarie.Soyland@hio.no) eller Grete Jamissen (grete.jamissen@hio.no) hvis du vil vite mer om VRI og HiOs rolle, eller les om prosjektet på vri.hio.no.

Utdanning skal ha et regionalt fokus!

Inger Marie Søyland leder av VRI-HiO - delprosjekt, utvikling av en master i innovasjonsledelse og Øyvind Pålshaugen, Arbeidsforskningsinstituttet, forskningsleder og ansvarlig for VRI Oslo/ Akershus forskningsprosjekt.

Nettlos for nettlærere

Også på nordisk nivå jobbes det med å bistå nettlærere og veiledere som tar i bruk digitale verktøy. Det nordiske og finsk-koordinerte prosjektet NETTLOS 2010 (Nätlots 2010) har utviklet et nettsted med rikelig utvalg av råd og tips for den som veileder på nett. Nettstedet er trespråklig, finsk, svensk og norsk. Partnere er MJK-Institutitii (Finland), Navigare – lärcentret på Åland og Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning.

Innholdet hos nettlosen er sortert etter kompassets fire himmelretninger, med kommunikasjon mot nord, motivasjon mot øst, samarbeidslæring og læringsressurser mot sør og verktøy mot vest. Slå opp på www.natlots.com

Nettlærerkurs i 2009

NFF arrangerte to nettlærerkurs i Lilleakerveien denne vinteren. Kurstilbudet viste seg og være populært og ble fort fulltegnet. Nettlærerkurset var en del av et VOX støttet prosjekt i NFF regi.

Kursene inngikk også i det europeiske VITAE – prosjektet. Kursene fikk gode tilbakemeldinger fra deltagerne og gav motivasjon for å utvikle kursene ytterligere som et eget tilbud fra NFF. De to hovedkomponentene i kurset var erfaringsutveksling av pedagogisk og didaktisk praksis, samt bruk av digitale verktøy og utvikling av digital verktøykompetanse. Deltakerne hadde ulike erfaringer og ulike forutsetninger, noe som førte til interessante diskusjoner og svært god erfaringsutveksling.

Vitalt EU-prosjekt:

Vitae-kurs for lærere som vil bruke IKT

EU-prosjektet Vitae – train the trainer har utviklet et kurs for lærere som ønsker å benytte teknologiske verktøy i undervisningen. Prosjektets mål er å styrke lærere og veiledere i deres veiledningsoppgave og bidra til at de kan arbeide effektivt med de digitale verktøyene de har tilgjengelige. Selv om mulighetene i teknologien står sentralt, har prosjektet en helt klar pedagogisk innfallsvinkel, hvor mottoet er «Alt dreier seg om læring, resten er teknologi: sats på aktiv læring». («It's all about learning, the rest is technology: promoting active learning»). NFF er partner i Vitae-prosjektet, og har arrangert to kurs for nettlærere.

I prosjektet er det utarbeidet et opplegg for kurs for lærere og veiledere, et Vitae-kurs.

For mer informasjon, ta kontakt med Torhild Slåtto, slaatto@nade-nff.no, eller med prosjektleder Anne Fox, CV2, af@cv2.dk

European Association for Distance Learning

Etter å ha avlagt Norge og Oslo et besøk i år, reiser EADL-konferansen videre til Cambridge i England neste år, hvor det blir konferanse på University Arms Hotel 19.–21. mai. NFF hadde arrangøransvar for årets konferanse, som samlet 80 deltakere og foredragsholdere. Bruk av digitale ressurser og digital service i fjernundervisning var gjennomgangstemaet. Et par smakebiter fra et omfattende fagprogram:

- Entusiast og astrofysiker Eirik Newth snakket om Learning in the Cloud. En av påstandene hans for framtida er at «dataene følger brukeren». Vi skal snart slippe å bekymre oss over hvordan vi skal lagre og beholde dataene våre.
- Mens Anne Rønning fra NKS snakket om markedsføring på nett, for eksempel på Facebook og Twitter, snakket Kenneth Gvein fra Metronet om det samme fra en litt annen vinkel. 'Let your students do the marketing for you', var hans appell.

- Kirsti Kierulf, Accenture, var opptatt av innovasjon og hvordan vi skal nå ut til de lærende i framtida. Ett av hennes utsagn var «Mobile phones becoming the interface to the world».
- En av fjernundervisningens guruer på det amerikanske kontinentet, Mike Lambert, holdt video-kringkastet foredrag på direkten om finanskrisen og konsekvensene for fjernundervisningsskoler i USA. Litt større forhold og kraftigere krise enn i lille Norge.

EADL er en nettverksorganisasjon for nettskoler og ulike utdanningsinstitusjoner i Europa. Pr i dag er det tre norske medlemmer, NKS, NKI og NFF. Det er plass til flere – gå til www.eadl.org

www.nade-nff.no
nade@nade-nff.no

Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning (NFF) er en nasjonal medlems- og interesseorganisasjon for skoler, utdanningsinstitusjoner og andre som tilbyr fjernundervisning.

NFF er et samarbeids-, hørings- og kontaktorgan for Kunnskapsdepartementet.

NFF er medlem av flere europeiske fjernundervisningsorganisasjoner og nettverk.

Post- og besøksadresse:
Lilleakerveien 23
0283 Oslo

Telefon 22 51 04 80
Faks 22 51 04 81